

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Sedaj obravnavajo poslanci novo colninsko postavo. To je velevažen predmet. Nič našega blagostanja prejšnjega ni tako ugonobilo, kakor nesrečne kupčijske nagodbe s sosednimi državami. Tujci so nas kar poplavalili s svojim blagom. Denar je neprestano šel iz cesarstva, domači fabrikanti, obrtniki in kmetovalci pa so ubožavali. Po tem takem je prišlo, da n. pr. tuje zrnje, moka, meso, vino naše pridelke v naši lastnej deželi spodriva in jim ceno gubi. To je zakrivilo, da kmetovalec skoraj nič denarjev ne dobi za svoje pridelke. Jednaka se godi našim fužinam, rudokopom, obrtnikom. Tujci prodavajo pri nas svoje pridelke, domačini pa bi naj strahovite dače plačevali, ako bi imeli s čim. To je bil sad od liberalcev izmišljene svobodne kupčije.

Zoper takšno gospodarstvo začelo je se uže 1. 1878 gibati pa liberalci bili so še premočni in po podmitanih novinah zapeljani, samo angleški trgovci z železom so 1. 1878 nabrali 3 milijone goldinarjev, da so podmitali osobito judovske liste dunajske, naj pišejo in branijo svobodno kupčijo.

Prave pomoči upati bilo je toraj le, ko je izvoljen bil sedanji državni zbor, čegar konservativno narodna večina podpira ministerstvo grof Taaffejevo. In res, ministerstvo je začelo precej pogajati se z ogerskimi ministri za novo colninsko postavo, ki bode dosedanje lahko, pogosto popolnem svobodno vvažanje tujega blaga k nam ovirala z visokim davkom ali colnino (cazino) na meji. Nasledek temu bode dvojen. Prvič bodo naši pridelki, obrtniški, kmetijski itd. leži kupcev in boljšo ceno dobivali, in drugič državna blagajnica prejemale bode vsako leto kakih 25 milijonov goldinarjev več dohodka, vkup 52 milijonov, kajti sedaj dobiva colnine 27 milj. Tako bode primanjkljaj vsakoletni pokrit; ne bo treba dolgov delati in davkov gruntnih in drugih pomnoževati. Vse to lahko in gotovo dosegujemo, ako državni zbor sprejme novo colninsko postavo tako, kakor

jo je naše ministerstvo dogovorilo z ogerskim. No, in to upamo, da se tudi zgodi. Domače delo in trud je treba postavno braniti, kder mu tuja dlan streže neopravičeno jemati sad.

Velevažno je tudi vprašanje Tirolskega poslanca, konservativca plem. Zallinger-ja in tovaršev do finančnega ministra; je li vlada voljna delati na to, da bodo hranilnice (špar-kase), ustrezajoč svojemu obče koristnemu namenu, proti manjšim obrestim (činžem) dajale posojil na zemljiščna posestva!

Ovo vprašanje, ki pomeni toliko, kakor A uljudno zahtevanje, podpisalo je 28 poslancev med njimi tudi štajerski konservativci: knez Liechtenstein, Karlon, Bärufeind, pa slovenski poslanci: dr. Tonkli, Kljun in dr. Vošnjak.

Zasramovanje Slovencev.

(Govor drž. poslanca dr. Vošnjaka v drž. zboru.)

II. Slovenščina pisala se je pred 300 leti, ma iz te dobe mnogo tiskovin, in od tega časa se je le malo spremenila; da reči bi se moglo, da se slovenščina, kakor se je pisala takrat, mnogo bolj naše zdanje slovenščini približuje, kot zdanja visoka nemščina onej, katero je Luter pisal, in se more kot nova, narejena zaznamenovati.

Istina je, da število našega naroda ni veliko, ki se torej borimo z vsemi onimi ovirami, katere mora pretrpeti mal narod, kateremu ni nikdar sijalo solnce prijazne vlade in ni užival podpore mogotcev, kateri je moral vse, kar je, postati iz sebe, kateri je moral zbirati krajcarje svojega naroda, da si je naročil novine ali knjige, in je še zdaj prisiljen tako delati. (Dobro! na desnici.) Da ne napredujemo tako hitro, kakor drugi večji narodi, je naravno.

Vendar pa je zelo čudno, da se zaradi Slovencev toliko gospodov na onej (levej) strani visoke zbornice vznemirja. Tu je najpred gospod poslanec vitez Carneri; on je, mislim, Italijan, vendar se čuti v svojem nemškem narodnem čuv-

stvu po Slovencih na Spodnjem Štajerskem vznemirjenega. Dalje je gospod poslanec dr. Jaques, čegar dedje so, mislim, težko da v Teytoburškem gozdu pobili Varove legije, marveč skoro gotovo potovali skozi Rudeče morje, tudi strašno vznemirjen po nas Slovencih v Kranjskej. In naposled gospod poslanec dr. Russ, ki se je tudi ondan za Nemce v Koroški tako hudo potezal in nam Slovincem očital, da se v razmere Koroške umešavamo. Tudi njega dedje niso bili Nemci, marveč prosti, slovenski kmetje v Kranjskej in potomci teh dedov žive še zdaj v Kranjskej, ne umejo nemščine, marveč samo slovenščino in se jim prav dobro godi. S takimi gospodi se prepirati zaradi vznemirjenja Nemcev pač ni vredno.

Kar zadeva gospode poslance, ki so se bavili z nami in našimi šolami, in kar zadeva najprej gospoda poslanca dr. Plenerja, nisem istih mislij, kakor gospod poslanec dr. Russ, da ne bi imeli pravice, govoriti tu o razmerah v Kranjskej. Gotovo, kot državni poslanec ima vsak pravico k temu. Veseli me celo, če prav obilo gospodov od one (leve) strani visoke zbornice govori o razmerah mej Slovenci, ker imamo potem priliko, gospode poučiti. Večkrat se vidi, da ne zlobna volja, marveč le slabo poznanje razmer gospode privede do napačnih nazorov. Obračam se naposled do vlade, katera z nami Slovenci, kakor sem uže omenil, tako ravna, kakor je ravnalo ministerstvo Auerspergovo, obračam se osobito do gospoda naučnega ministra, kateri nam naših pravic ne podeli ne v ljudski šoli ne v srednjih šolah. Istotako je, kakor bi vlada napredujoče ponemčevanje in poitalijančevanje slovenskega naroda želela. Zakaj, mi je neumljivo: vender ne zaradi tega, ker je malo naše število? Jaz vender menim, da smo ravno mi Slovenci za Avstrijo zelo dober faktor pri državni celoti. Le pomislite, če bi mi Slovenci ne prebivali doli na Jadranskem morji in gori do Drave in še čez do Mure, če bi tam sami Nemci bili, bilo bi vladanje v Avstriji še mnogo težje in za obstanek Avstrije smo na zelo raznih krajih živo predzidovje. O našem patrijotizmu dvojiti, še ni nikomur prišlo na um; kajti kam naj se pač obrnemo, če ne bi Avstrija obstala. Čakala bi nas strašna usoda, zapali bi iz narodenju, ker bi nas jeden izmej dveh velikih kulturnih narodov, mej katerima živimo, italijanski ali nemški ali tudi oba pogoltnila.

Gospoda moja! Iz vseh teh uzrokov mi je postopanje vlade popolnem neumevno in kaže se, da stopa gospod naučni minister v svojih okostnih, birokratičnih nazorih (Veselost na desnici) poti Stremayrjevej, tako da niti ne opazi, da je vse njegovo delovanje v polnem nasprotju s programom vlade. Mi slovenski poslanci smo po pravici vselej v zadregi, kedar nam je za vlado glasovati, ker v tej vladi sedi naučni minister, do katerega nimamo le nobenega zau-

panja, marveč popolno nezaupanje. (Istina! na desnici.)

In nekaj besed bi še rad dodal glede prizadevanja, odvzeti nam narodnost. Gospodje so se v teku slednjih let sami preverili, da se v času, ko se prebivalstvo množi in je narodna zavest vedno živejša, narodnost ne more vzeti ne po poti urada ni šole. Celó zadnja ljudska števje je to javno pred oči postavilo. V Koroški se slovensko prebivalstvo ne manjša, obranilo se je v enakem številu nasproti prejšnjim števjam. Torej ponemčenje se ne posrečilo, in jaz le obžalujem, da gospodje nameravajo še vedno iznarodovanje.

Tu si dovoljujem navesti jednega naših gospodov kolegov besede, katere so mi v resnici iz duše govorjene, našega častitega prijatelja, českega gospoda poslanca Krejčija. On pravi v nekovem slavnostnem govoru (bere): „Nobeno iznarodovanje se ne more kulturnim činom smatrati, vsako je marveč delo prava pesti in brutalnega nadvladanja, zlorabe močnejšega nasproti slabejšemu z odkritim namenom, da se pri tem doseže materijalen dobiček.“ (Istina! na desnici.)

Gospoda moja! Tega naj bi si vender Nemci ne pustili očitati, oni so velik, več milijonov broječ, narod in njim bo pač malo na tem ležeče, če pograbiyo nekaj Slovencev. In tudi za Avstrijo ni škoda, da razne narodnosti v njej živijo, ker se vsled duševnega tekmovanja mej njimi more marsikaj dobrega ustvariti. — Da, izpoznanje zasluga se v istini časih tudi v krogih one stranke, ki je zastopana na onej (levej) strani te visoke zbornice! Bral sem v „Deutsche Zeitung“, zelo zanimivo izpovedanje. „Lastne vrednosti si biti v svesti in pri tem s čistim, pravim človeškim čuvstvom tudi tuje mišljenje popolno, nepristransko razumovati, moral bi biti vsakega naroda plemeniti, najvišji smoter. V vse veke se bode človeški rod delil v rodove in narode, kateri se ne ujemajo popolnem v navadah in običajih. To pa nikakor nij, kakor bi površno opazovanje misliti moglo, nedostatnost človeškega naroda. Ta razlika jamči marveč bogastvo razvoja; individualni izraz, narodno svojstvo je obogatjenje človeštva, ne umejitev.“ (Dobro! na desnici.)

Gospoda moja! Te besede vašega strankarskega glasila priporočam vam in tudi visokej vladi, naj jih premišljuje in se po njih ravna. Na častito večino pa se obračam, ker neče vlada, oziroma naučni minister nič storiti za Slovence, s srčno prošnjo, naj nam tudi na dalje pomaga in nas podpira. (Živalno odobravanje na desnici. — Govorniku pristaši desnice čestitajo.)

Gospodarske stvari.

Zelje ali kapus.

Kdor zelje v večji meri pridelovati hoče, temu svetujemo naj si semena sam doma priredi. V ta

namen naj si meseca oktobra izbere najlepše in najtrše glavice na kratkem kocenu in srednje debelosti. Dokler še ne zmrzuje, se semenske glavice postavijo na suh kraj, pozneje pa v klet, kjer se po konci druga poleg druge postavijo. Če je klet mokrotna, tedaj gornji listi na vrhu radi zgnijejo, kar pa nič ne škodi, da le srce za jajce debelo, zdravo ostane.

Brž spomladi, ko mrazovi prenehajo, presadijo se semenske glave na vrt v dobro pognojeno gredo. Vendar pa ne sme biti blizu ktera druga sorodna rastlina, kakor repa, ki se tudi za seme redi. Tako bi se zgodilo, da se zeljno seme izrodi, ker se te rastline med seboj plemenijo, ali ženijo. Zato je tudi tako težko dobro in zanesljivo zeljno seme dobiti.

Zeljno seme zori sred meseca avgusta. Ker pa ni vse ob enem času zrelo, zato se ne sme tako dolgo čakati, da bi bilo vse že na gredi zrelo. Prvo in najboljše bi prej izpadlo in tako pod zlo šlo.

Brž ko večji del stročičkov žolteti začne, požanjajo se stebila, na rjube razdevljejo in tako pusté, da še bolje dozore. Nekteri kmetovalci jih povesijo tudi v podstrešji in jih tako 4—6 tednov viseti pusté in potem seme izmanejo. Seme se v male vrečice vsuje in pod streho visé hranuje, kjer zrak do njega more. Seme kaljivost ohrani 5—6 let.

Seme se poseje na dobro gnojeno proti ostrim vetrovom zavarovano gredo v topli legi. Včasih vzamejo za to trato, ktero so jeseni dobro prekopali. V taki prekopani trati zeljne sadike kaj lepo rastejo, plevel jim ni na poti in mnogi kmetovalci pravijo, da tudi zeljne bolhe sadikam menje škodujejo. Seme se poseje v prvi polovici meseca marca ali že celo konec februarja, kakor pač vreme in druge okoliščine kažejo. Seme se z grabljami podgrabi in nekoliko v zemljo zabije. Samo po sebi se umeva, da se mora zemlja prej dobro zrabljati in plevela osnažiti. Komur je kaj saj na razpolaganje, ta naj jih s semenom vred na gredo poseje in pod zemljo pospravi. Po sajah zeljne rastlinice posebno lepo prospevajo, ravno tako, če se jim z golobjekom pognoji. Da si kdo toliko sadik priredi, da z njimi hektáro polja nasadi, treba 50—60 dekagramov semena. Pri sejanji se mora gledati na to, da se seme lepo ravnomerno poseje, nikder pregosto, nikder preredko.

Kdor od grede, iz ktere so se zeljne sadike popipale, še kak pridelek imeti hoče, naj med zeljno seme poseje korenje. Zeljnim sadikam to celo nič ne škoduje in ko so izpipane, raste korenje prav lepo. Tako delajo Elzačani, ki so razumni kmetovalci.

Če je vreme suhotno in ostri vetrovi vejejo, je dobro gredo s slamo zakrivati, po kateri se morajo, da jo veter ne razveje, kake rajlce položiti. Brž pa ko rastline iz zemlje pridejo, se mora slama odstraniti. Bolje ko vsaka druga odeja,

je pa kratek gnoj, kateri se na gredo potrosi. Tako potrošenje koristi vsaki posejati, pod gnojem zemlja bolj in delj časa vlago drži in mlade rastlinice dobijo tako tudi primerno hrano.

Ko seme iz zemlje požene, je dobro gredo z vejami in dračjem pokriti, da so tako mlade rastline zavarovane deloma nekaj proti mrazu, deloma pa proti zeljnim bolham, ki so njih najhujše sovražnice. Zoper te hude sovražnice se ne sme pozabiti gredo z pepelom potrositi. Tudi večkratno škropljenje je kaj koristno, najboljšje pa, kolikor mogoče zarana posejatev. Tudi na plevel se ne sme pozabiti, kar se že samo po sebi umeje.

(Konec prih.)

Kako miši in podgane pregnati.

Amerikanci preganjajo miši in podgane na prosto s tem, da stene, pod in strope v kletih z apneno raztoplino, v kateri je obilno železnega vitrijola pridjanega, pomazejo. V vsako mišjo ali podganjo luknjo, v vsako špranjo v podu se položé kristali železnega vitrijola. Ta stvar pre popolnoma pomaga, miši in podgane iz takih prostorov hitro pete odnesó. Vsako spomlad se mora pa klet na novo z apneno raztoplino pomazati.

Konj v Gradci zaklali so lani 1053. Teh je dobil samo 43 mrzli mesar, druge so ljudje pojedli. Tudi v Mariboru imeli smo uže po dva konjska mesarja. Meso je po ceni in ljudje se mu sčasom privadijo.

Dopisi.

Od Savinje. (Celjanom.) Komaj začenjajo megle, katere so dolga leta narodno enakopravnost pokrivalo, malo se razpihavati, že upijejo naši nasprotniki po časopisih in javnih zbirališčih da hočemo vse „slovenizirati“. Zdrava pamet kaže, da se Slovenec ne more „slovenizirati“, kakor German ne „germanizirati“. Naše pravične zahteve so le, da se mi sami v našem domačem slovenskem jeziku dobro izurimo, kakor Nemec v nemškem, in da se potem na tej podlagi leži še tujih potrebnih jezikov naučimo. Čas napreduje in zahteva, da se vsak narod na svoji podlagi izobraži. Naši nasprotniki nam tega ne privoščijo in hočejo po stari navadi nad nami gospodariti, ter nečejo sprevideti, da je za to uže prepozno. Sovražniki so nam, ker ne znajo našega jezika, in vidijo zato svoj dobiček v nevarnosti. Kaj pa gospode očete celjskega mesta v to sovražnost do nas napeljuje, da sklepe zoper naše naravne pravične terjatve delajo? Saj jih nihče ne sili učiti se našega jezika! Imajo svoje nemške šole itd. in si tako zamorejo svojo deco v slovenski deželi za tujce izrediti in jim sovražnost do sohrzavljavljancov vcepiti. Premislite gospodje, ker se vaši otroci ne bodo na domačih tleh domačine čutili, da vam ne bodo za to hvaležni. Njih prihodnost bo le med trdimi Nemci. — Premislite, da sedite

okolo napolnjene mize, pa vendar branite pravice davkoplačilcem! Veliko pametneje bi bilo, ako bi namesto razpora delali na bratsko sporazumljenje sodeželanov. Vsaj živimo v Avstriji, katere naloga je, če hoče obstati, vsem narodom pravična biti, vse narode kot enakopravne državljane pod svojo varstvo vzeti.

Iz Veržeja. (Svečanost.) V nedeljo 30. aprila t. l. smo tukaj vmeščenje novega župnika čast. gosp. Lovrenca Janžekoviča, prav slovesno obhajali. Že na predvečer ko so se ljudje ravno k počitku spravljali, vzdrami jih 13kratni pok iz možnarjev med zbranim zvonjenjem. Ali ko zvonovi utihnejo, oglasi se muzika in igra doli po trgu pred farovž. Jednako streljanje in muzika bila je drugi den na vse zgodaj. Sedaj je vse na nogah in kar še ni bilo ovenčano, so še bitro vse opleli. Pripeljali so se č. g. dekan od sv. Jurija na Šavnici, in še 3 drugi duhovni; potem je bila slovesna sv. meša, katero so Bogu darovali novi naš pastir, med tem so streljeci pridno streljali in novemu župniku čast skazali pod poveljništvom stotnika g. M. Zelenka. Cerkev in farovž sta bila krasno ovenčana od domačih deklic, katere so tudi imenovani dan opletene bile. Bog nam ohrani č. novega gospoda mnogo mnogo let zdravih in zadovoljnih.

Iz Dramelj. Sprejmi dragi Slovenski Gospodar te vrstice iz okolice naše, ker tudi ti že nekaj mnogo let v naši dušni in materialni prid dohajaš. Kakor drugod je tudi slana 7., 8., 11. in 12. t. m. pri nas, posebno po vinskih goricah v Stražah, Jazbinah in Pletovarji mnogo škodovala. V Okolici sv. Uršule so pa gorice zdrave ostale in se hvala Bogu lepo kaže. Ozimne posebno rž se lepo popravljajo, in nadejamo se dobre žetve, ktere so ljudje tem bolj potrebni, ker nas je lani toča grozno zadela. Kar zadeva sadjerejo, taista pri pozameznih dobro napreduje, v obče pa je še veliko, veliko ledin, pašnikov in strmin, ktere bi se lahko s sadnim drevjem zasadile posebno, ker so kupci uže večkrat popraševali in tudi predlanskim letom lepe jabelke po 1 fl. škaf plačevali; naj bi to ljudi za sadjerejo vzdramilo in vzbudilo. Najpridnejši sadjerejec pri nas je gotovo Blaže Kačičnik, kmet v Šentilji, toti je na svojem obširnem posestvi veliko sto sadunosnih drevov in lepih vrstah posadil in sasluzi občno pohvalo. Za denar je v naši okolici tudi velika stiska. V tej zadevi nam je c. kr. glavarstvo v Celji obljubilo, da se letošnje leto zavoljo lanske toče davek ne bode tako strogo iztirjeval, ker ljudje nimajo s čim plačati. Da se naj potrebniše priskrbi, vozijo ljudje les v bližnjo mesto Celje, pa gojzdom na veliko škodo in kvar. Bog daj kmalu boljših časov:

Iz skalske doline. (Poboji.) V St. Janži so fantje v saboto večer, 29. aprila enega svojih tovarišev do smrti zbili, samo v sv. olje so ga č. g. župnik še djali, pa je nesrečnež izdehnul

svojo dušo. — Druga novica je pa ta, da, čez 3 leta utegne priti na dan, kdo da je bil tisti človek, ki so ga pred tremi leti tam v Št. Janži ubitega našli. Bil je Jazbečov iz Št. Janža, ki je služil pri nekem grofu na Dunaji, kot vrtnar in posrežnik, potem pa je šel na nekaj časa domu, ker pa ga nič ni bilo k grofu nazaj, je pred kratkim grof pisal sem za njim, ali tu je zdavnej segnil; preiskave so se že začele, kaj več o tem pa prilično, ko se še kaj bolj gotovega izve.

Od gornje Savinje. Slovenski Bistričani — njim na čelu Stiger in Nasko — blodijo svojo veliko-nemško domišljijo v „Tagesposti“ dne 3. t. m. kako bodo namenjeni nemškutarski shod „Parteitag“ v Celji junaško podpirali in svojimi šepavimi nasveti spodnje-štajerske Slovence sleparili. Po mnogoletnem naporu so ti duševni junaki letos v začetku t. m. iznašli, da se mora s slovenskim kmetom v obče slovenski govoriti, ako se mu hoče kaj naravnost dopovedati, in da potrebujejo slovenskega časopisa, ako hočejo s pomočjo čitanja nanj vplivati. Za to njih iznajdbo bodo najbrž patent vzeli in da bo edino le njim v korist, bodo postavili med slovenske kmete svoje apostole kulturträgerje. Oh preslavni velikani! Schiller, Göthe, Humboldt, in taki se kar skrijejo pred vami. Po svetovnej nemškej vedi, katero so baje za več sto let izključljivo le za se v najem vzeli, so mislili, da daleč tam gori v presrečnem veliko-nemškem „rajhi“ vse kmete z angleščino podučujejo; zatoraj se morajo slovenski otroci dosledno v vseh šolah z edino zveličavno nemščino podučevati, a s slovenskim kmetom se mora še slovenski govoriti, ako se boče ž njim vspešno občevati in to zaradi dobička; v sodnijah in sploh v vseh uradih pa ni treba slovenščine, ker za nemškutarske zajedavce in zatoraj tudi za celo deželo je baje najboljše, da se slovenski kmet kar nič ne zaveda svojih pravic. Tako modrost prežvekujejo nasproti nam Slovincem in da bode to ostudno prežvekavanje silnejše, se bode zbrala vsa druhal v Celji v binkošti, kjer bodo kričali iz vseh moči, da se sodnija, uradi in šole ne nalezejo za nemškutarske sleparije kužnega slovenskega jezika. Kulturträgerji bodo slovenskim kmetom zatrjevali po slovensko-bistriškem receptu, da jim nikakor ne mislijo slovenskega jezika jemati menda mesenega iz ust, sicer jim je pa vsak naroden Slovenec rogovilež, ki se predrzne v pričo nemškutarja ali privandranega Nemca slovenski govoriti. Takih izkušenj je dosti po vseh trgih in mestih na spodnjem Štajerskem.

(Konec prihodnjič.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar mudijo se v Budimpešti. Magjari tiščijo na to, da bi opravljanje Bosne in Hercegovine zopet kakšen Magjar, brščas Ludvik Tisza, brat ministerskega predsed-

nika, v roke dobil, da še dalje podpirajo tamošnje muhamedane. Generali Bek, Filipovič in Jovanovič podpirajo Slavjane, a pod takšnim tekmovaljem trpite obedve deželi in vse cesarstvo, ker mora vsako leto veliko milijonov žrtvovati, da vstaje potlači in nezadovoljno prebivalstvo pomiri. Ko bi Magjari pametnejši bili, Bosna in Hercegovina bili bi uredjeni. — V državnem zboru skuša grof Koronini skrbati novo liberalno stranko. Do sedaj naložil je 15 mož. Velika liberalna stranka pa razpada. Grof Walterskirchen, Posch, Zhok in grof Wurmbrand, sami štajerski poslanci, so jo zapustili. Toda celjski Foregger in mariborski Schmiderer še vedno držita s pemsko-nemškim glavačem dr. Herbstom. Sicer pa Koronini in Walterskirchen trdijo, da Slovanom nečeta biti sovražna, kakor drugi nemški liberalci. To je naše nemčurske kričanje v Mariboru, Celji in Ptujih močno osupnilo, zlasti ker še gori imenovani štajerski poslanci zametujejo v Celji nameravani dr. Michelitschev „Parteitag“. Pravijo, da to Nemcem nič ne koristi, če bi se v Celji Nemci in Slovenci začeli lasati. Brščas je nemški „Parteitag“ celjski uže pokopan; vendar celjski Slovenci delajo potrebnih priprav za velikansk tabor, okolo 20.000 Slovencev hočejo zbrati in „Savinjski sokol“ hoče se takrat prvič svetu pokazati. — Šlezija dobi v osebi barona Baquetema, deželnega predsednika, ki zna vse 3 deželske jezike, nemški, česki in poljski. Štajerski Slovenci bomo morali tudi zahtevati, da dobimo e. k. namestnika obeh deželnih jezikov dobro veščega, da bode naše poslance tudi slovenski znal nagovoriti, kedar pridejo v Gradec v deželni zbor. Slišimo da bo ta meseca junija sklican.

Vnanje države. Angleže močno straši grozni umor dveh najvišjih uradnikov na Irskem. Lord Cavendish in Bourke, državna tajnika irska, sprehajala sta se v javnem vrtu pri Dublinu, glavnem mestu Irske dežele. Naenkrat pridrdra kočija, morivci stopijo z voza in zabodnejo obadva uradnika in se potem hipoma odpeljuje. Minister Gladstone je ova dva uradnika na Irsko poslal, da bi na dobrem Irce z Angleži spravil, a zarotniki irski vrnoli so strahovitnim umorom ponudeno spravo. Kakšne posledke bo to imelo, to je težko reči. — Francoski poslanci, večjidel sami freimaurerji, pahnoli so krščanski nauk popolnem iz vseh šol, sedaj so pa sklenoli razvezljivost zakona; brž ko se mož in žena drug drugega naveličata, lahko gresta narazen; on se zopet ženi, ona pa možu, kakor hoče. To bo za Francoze imelo žalostnih posledkov. — Greški kralj bil je navzoč, ko so slovesno začeli kopati kanal pri Korintu, da presekajo tamošnjo ožino med Jadranskim in Egejskim morjem. Delo dovršeno bode podobno Sueškemu kanalu; pot ladijam iz Trsta v jutrove dežele bo znatno skrajšana. — Bolgarski knez ni nič zadovoljen z Bolgari, ti pa z njim ne; sedaj je odpotoval k ruskemu carju. — Turški sultan ima zopet nove

ministre; v Egipt bi rad vojsko poslal pa se boji Bismarka, ki mu tega še neče dovoliti, Egipčani pa pi najrajše postali sami svoji; v južnih pokrajinah, okolo Chartuma, spuntal je krivi prerok Mohdi tamošnje ljudi zoper Egipčane pa je bil od egipčanske vojske tepen in umorjen. — Rusi izgajajo Jude brez vsega usmiljenja, ne trpijo jih pri sebi, ker ljudi preveč odirajo, z žganjico ostrupavajo in kot nihilisti puntanje zoper carja netijo. Judi bežijo, kamor morejo, zlasti v Gališko in Ogersko in sedaj bi radi celó v Bosno! No, tukaj jih je najmanjše treba.

Za poduk in kratek čas.

Kobilice na slov. Štajerskem.

(Po g. Peinlich-ovej knjigi: Geschichte der Pest, in drugih spisal M. S.)

I. V teku preteklih stoletij je naša mila domovina doživela veliko žalostnih dni, kajti tudi Slovence je Bog ob raznih časih obiskal z različnimi nadlogami. Nekterih spomin gre od roda do roda, kajti osiveli dedeki mladim vnukom z grozo pripovedujejo, kako hudo se je svoje dni po naših krajih godilo; na druge so pa ljudje že celo pozabili, le v starih listinah se najde o njih nekaj malega. Izmed pozabljenih nadlog imenujem samo eno, namreč kobilice.

Kobilica, o kateri bomo v naslednjih vrsticah govorili, ni ona navadna zelena kobilica, ki po polji in po grmovji skače in čvrči, tudi ona ne, ki ima zadnja krila ali peroti rudeča, kakor cinober, ter je znana pod imenom črne škrebutlje, ampak je one vrste, ki se zaradi tega, ker se z enega kraja v drugega seli, imenuje kobilica selivka. (*Achridium migratorium*.)

Navadno je le nekaj čez dva palca dolga in zelenkasto rjava, le spodaj na prsih je rudečkasta; pa pisatelji starejih časov nam pripovedujejo tudi od celo rudečih in od tako velikih, kakor so senice in škvorci. Pri nas se kobilice selivke nahajajo navadno le posamezne, v večjih množinah, v celih rojih se v srednji Evropi prikažejo le redko kedaj; pač pa imajo kraji vzhodne Evrope, prednje Azije in severne Afrike od njih mnogo trpeti. Kedar v katerem kraju ne najdejo več dovolj hrane, vzdignejo se v strašanskih, po več ur dolgih rojih in padnejo na bližnja polja in travnike. Ko je pa tudi tukaj vse do zadnje betvice ogrizeno in vničeno, potujejo dalje, — toda joj kraju, v katerem se vpehane in sestradane vsedejo. V malo urah požrejo vse poljske sadeže, žito, travo, listje po vinogradih in drevesih; tu in tam so se lotile celo živali in ljudi. Zemlja po kobilicah upustošena je videti, kakor bi bila požgana.

O kobilicah selivkah govori že sv. pismo stare zaveze. Ko je namreč Bog rekel Mojzesu: „Stegni svojo roko čez egiptovsko deželo po kobilici, da

pride in vkouča vse zelenje, kar ga je toča še pustila“, je gorki veter privlekel kobilice brez števil, ki so vso površino pokrile in vse pokončale, tako da ni nič zelenega ostalo na drevesih in na zelišči po vsem Egiptovskem. (II. Mojz. 10, 12—16.) In tako, kakor Egipčanom godilo se je tudi Slovencem na Štajerskem, kajti požrešne kobilice obiskale so nekaterekrat tudi našo domovino ter so uničile in upustošile livade in zelene hribe. L. 872 in 873 je od kobilic imelo najbolj ptujsko polje trpeti. Iz jutrovi krajev jih je z groznim šumenjem prifrčala tolika množina, da so vse njive, travnike in gorice okoli Ptujja pokrile. Tu in tam jih je bilo na dva pednja debelo. Vse, kar je bilo zelenega, so vkončale, še celo skorjo na sadunosnem drevju je ta mrčes oglodal. Ko so se kobilice vzdignile, da bi dalje odletele, je solnce temno postalo, kakor bi ga bil črni oblak zakril. Obrnile so se proti Mariboru, pa nagla ploha in burja je te požeruhe v Dravo zanesla in potopila. Pa volovi so vtopljene kobilice nesli na obe strani in so nje na suho poplavalili. Ondi so začele gnjiti in širiti strašen smrad, vsled ktere ga je med ljudmi navstala kuga, ki je že takrat veliko ljudi podavila, več pa še v letih 881, 882, 889 in 812.

L. 1306 je v naše kraje priletelo zopet toliko kobilic, da so solnce eno miljo daleč zakrivalo. Ko so vse uničile, so odletele, ali l. 1309 so se pa povrnilo. Te so bile nenavadne vrste. Skoraj tako velike, kakor škvorci, imele so okoli vrata kosten vratnik, drugače so pa bile podobne navadnim kobilicam, barve zelenkaste, kakor trava. Pri slovenski Bistrici so se na zemljo spustile in eno miljo daleč na okrog vse pokrile. Pod njihovo težo se je drevje do tal pripogibalo in na zemlji jih je tu in tam bilo da kolena. Nek služebnik Ulrika saneškega je nekega dne precej globoko v glažek polukal ter vinjen vkljub prepovedi jahal med kobilice. Pa revček pijani je hudo naletel; kobilice so njega in konja tako objedle, da ni ostalo drugega, kakor gole kosti in oblačilo, kar so potem, ko so kobilice zopet odletele, med blatom in nesnago našli.

Trideset let poznej je imelo od kobilic trpeti zopet dravsko polje. Že l. 1337 je iz vzhoda prva truma teh gladovnih požeruhov na slov. Štajersko priletela ter se je v Mariboru in na zgornjem dravskem polji vselila. Kar so starke zelenega pustile, uničili so mladiči. Za prvo trumo je meseca julija in avgusta l. 1338 prišla druga, — poglavitna truma, ki je v nekterih tednih več ali manj celo Avstrijo upustošila. Prestrašeno ljudstvo se je v procesijah zbiralo in je k nebu povzdignjenimi rokami klicalo svetnike na pomoč, naj bi s svojimi priprošnjami potolažili razžaljenega Boga, da odpodi nadlogo iz dežele.

Pisatelji iz onih časov nam o takratnih kobilicah pripovedujejo čudne reči. Imele so štiri krila ali peroti; prednja so bila s hebrejskimi

črkami zaznamovana, spodnja pa so bila leskeča ter so se v solnčnih žarkih vtrinjala in blisketala, kakor bi bila z biseri vložena. Kedar so se iz enega kraja v drugega selile, ravnale so, kakor vojskine armade. Imele so namreč svoje vodje, ki so z manjšo trumo, kakor prednja straža, prišli že den poprej, da so za celo armado, ki je navadno drugi den okoli 9 ure predpoldnevom sledila, poiskali primerne prostora. In tako so se selile semtertje in zapuščale za seboj upustošeno zemljo. K sreči je že meseca septembra postalo bolj hladno; zato so se kobilice vzdignile in so na Ogersko odletele. Mladiče, ki še niso mogli s starkami zleteti, so sežgali ali pa v jame zakopali. L. 1339 jih je ravno okoli žetve zopet precejšnja truma prišla, ki je napravila mnogo škode; l. 1340 jih je pa deževje uničilo.

(Konec prihodnjič.)

Smešnica 19. Nek gospod je imel blapca, ki je bil največji lenuh na svetu. Ko ga gospod enkrat najde zevajočega v senci ležati, se ves srdit zadere nad njim, rekoč: „Nemarnež grdi! ali mi tako služiš, ti nisi vreden, da te solnce obsije.“ „Da, zlahtni gospod“, odvrne hlapec, „to se tudi mene dozdeva, da nisem solnce vreden, zatoraj sem zlezal v senco.“

Ivan Duh.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) se ustanovi in začne delovati brž, ko so potrjena pravila, katera so popravljena se zopet predložila c. k. namestniki.

(Most podrl) se je v Dravinjski dolini pri Pajekovej žagi pod Ljubično, to pa pod težo preobloženega voza od 4 konj vlečenega: vse je palo v Dravinjo; rešeno je vse, le Franc Molejevemu 6letnemu fantiču, ki je za vozom šel, je glavo in prsi razbilo; reveža so mrtvega iz vode potegnoli.

(V Dravinjo skočila) in se utopila je deklica, ki je iz Slov. Bistrice samega strahu pred starši ubežala.

(V Poličanah) je hudobnež v nedeljo večer zažgal Štefanu Detičku še celo novo gospodarsko poslopje. Škoda je velika, sreča, da je bilo mirno vreme.

(Deklo z nožem) zabodel mlinarjevo v Hrastniku je mlinarski hlapec od zaja v prsi, da je reva v par trenutkih mrtva se zgrudila. Morivca so zaprli.

(Na mariborskem kolodvoru) je gospa Julija Baier z Gradca stopila na graški namesto na koroski vlak, ter zmoto zapazivši, skočila z voza, prišla pod kolesa, ki so ji obedve nogi do kolen odtrgala.

(Požar.) Gornja Gorica na Dravskem polji je imela ogenj, pogorelo je 11 hiš in 4leten fantič.

(Brzovlak) južne železnice obstoji od 15. maja naprej tudi v Laškem in v Rimskih toplicah.

(Žandarja) dobil je Zidan most, Prgarsko in sv. Lenart pri Slov. Gradci.

(Nemčurske prošnje) dr. Michelitscheve zoper slovenščino podpisale so srenje: Dobrina v Šetal-ski župniji (Lorenz Purg, Fr. Horvath), Gegen-thal (Ferk, Skazedonik in 4 podkrižani) Janschen-dorf in Janschenberg (Marinič, Anton Tever(?) in Johann Simonič), Schiltern (Anton Wollar, Simon Wölle), St. Urban (Johann Marinič, Johann Markež, Franz Simonitsch), Lotschitsch (Johann Kramberger, Johann Čeh), Ternoveedorf (Franz Kramberger), Wischberg (Josef Schell in Anton Simonič), Doličen (Franz Basch). Teh ni sram pljuvati v lastno skledo in zatajevati lastni svoj rod slovenski. Sramota res velika pred vsem slo-venskim svetom.

(Za romarje na sv. Višarje.) V petek po Gospodovem vnebohodu, 19. majnika, imajo ro-marji na sv. Višarje v Petrovčah ob 6. zjutraj sv. mešo, potem se odpeljejo na Vransko, kjer se za nje bere sv. meša ob 11. uri.

(Novi odbor družbe duhovnikov) se je za tri-letno opravilno dobo 1882—1884 ustanovil takole: Fr. Kosar predsednik, M. Stranjšak, predsed-nikov namestnik, Ig. Orožen, denarničar, Dr. M. Napotnik, perovodja.

(Slovenske prošnje) za enakopravnost slo-venščine v šolah in uradih pa za slovensko nad-sodnijo v Ljubljani poslale so poslancu g. Goe-delnu srenje: Ledinek, Kremberg, srednja Gaste-raja, Šitanci, zgornja Ročica, Smolinci, Župetinci, Andrenci, spodnja Voličina, gornja Voličina, Selce, Črmlenšak, Cirkevňjak, Negova (v št. lenartskem in radgonskem okraji) dalje Pretrež, Vrhloga, Črešnjevce, Bojtina Ošél, Frajheim, sv. Martin, Kalše (v slov. bistriskem okraji) dalje Podova, sv. Peter, Kretzenbach, Ciglence, Jarenina, sv. Križ, sv. Jakob, Frauheim, Traguč, Loka, Morje in Cvetkovce (v mariborskem okraji), dalje g. Her-manu srenje: Bučecovci, Bolehneci, Cezanjevci, Moravci, Noršenci, sv. Križ, Stara-nova ves, Lo-kavci, Branoslavci (v ljutomerskem okraji) dalje sv. Katarina, Nimno, Brestovec, Rajnkovec, sv. Trojica pri Slatini in slovenska Slatina pri Ro-gaci. Hvala in slava!

(Narodni dom v Ptui) slovesno odprejo bin-koštni pondeljek. Sodeloval bode tudi graški „Triglav“. Mnogo Slovencev se bode udeleževalo svečanosti.

(Od Male nedelje) nam poroča zanesljiv mož, da so žandarji nadlegovali župane, kateri so slo-venske prošnje podpisali, ter izgovarjali se na c. kr. okrajnega glavarja. Kolikor tega poznamo, smemo reči, da so se žandarji gotovo po krivem nanj pozivljali. Sploh pa naj žandarji naše politične prošnje pri miru pustijo.

(Pogorel) je pri sv. Duhu nad Lučanimi Jan. Lampreht (Kurej) v nedeljo 7. t. m., ko so ljudje iz cerkve šli. Pravijo, da je 7letna deklica z žve-penkami praprot užgala. Siromak ni bil zavarovan.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Matoh 11 fl., Rojko, Zupanič in Kunej Nep. po 2 fl., Čepin, Šlander, Hribovšek, Erjavec in Pla-ninšek po 1 fl.

(Spremembe v Lav. žkofiji.) Č. g. Anton Centrih je postal dekan v Brežicah, č. g. Anton Žičkar, župnik v Loki. Farni izpit napravili so čč. gg. kaplani: Böheim, Galun, Lednik in Vraz.

Listič uredništva: Kolikor se spominjamo, nam iz Griž ni dopisoval g. F. Dolinar. Še nekatere srenje, ki so podpisale prošnje, objavimo prihodnjič. G. L. v Mozirji. Prosimo!

Loterijne številke:

V Gradci 6. maja 1881: 88, 10, 61, 72, 45.
Na Dunaji " " 45, 49, 52, 84, 28.

Prihodnje srečkanje: 20. maja 1882.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica	Rž	Jčmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . .	9 —	6 20	5 60	3 40	5 70	5 50	5 40
Ptuj . . .	7 60	6 —	6 50	3 50	5 60	5 20	5 33
Gradec . .	9 30	9 20	6 10	3 90	5 84	5 —	5 6
Celovec . .	9 28	6 55	5 69	3 69	5 28	—	5 20
Ljubljana .	9 80	6 27	5 25	3 29	6 32	5 60	5 80
Varaždin .	8 60	6 50	5 10	3 —	4 80	6 50	4 80
Dunaj } 100 Klg.	12 62	9 38	8 75	8 15	7 85	8 85	— 20
Pešt }	12 50	8 60	8 15	7 97	7 22	6 82	6 30

2—2

Oznanilo

zavoljo štipendij, razpisanih do 31. julija 1882 na kmetijskej šoli v Grottenhofu za Gradcem v let-nih zneskih 120 fl. in 100 fl. naj se pogleda v „Slov. Gospodarji“ štev. 17. stran 135. Prošnja ima vsak osebno predložiti ravnatelju omenjene šole, to pa do konca julija t. l.

3—6

Oglas!

Po znižani ceni

se dobivajo **Slomšekovi zbrani spisi** pri g. izdatelji Mih. Lendov-šek-u v Ptui (Pettau) in sicer: I. Pesni po 50 kr., II. Basni in III. Životopisi po 70 kr. Pri istem oddajejo se tudi **Val. Orožnovi spisi** in to po po 40 kr. broš. izvod.

Oznamilo

c. k. vzajemne graške zavarovalnice proti ognju.

Po § 92 združnih pravil vsako leto potrebni javni društveni zbor bode se vsled sklepa upravnistvenega od 15. aprila t. l. vršil v ponedeljek 5. junija 1883 ob 10. uri dopoldne v deželnej hiši v Gradci.

Kakor § 94 omenjenih pravil veleva, daje se to razven osebno povabljenim, celo društvo zastopajočim poslancem, tudi p. n. gospodom društvenikom na znanje z dostavkom, da je za nje posvetovanje društvenega zbora po § 99 pravil javno ter da se o posameznih rečeh le takrat tajno obravnavati sme, če društveni zbor to sklene.

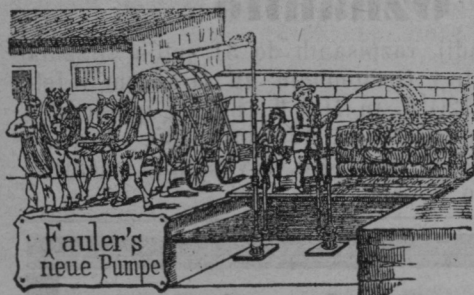
Vspored: 1. Računsko poročilo s sklepom računov od upravnega leta 1881 in nasvet, kaj storiti z dobičkom? 2. Poročilo pregledovalcev računov za l. 1881. 3. Poračun za l. 1882. 4. Poročilo o lanskem nasvetu zastran zavarovanja proti toči in škodi pri živini. 5. Izvolitev računskih pregledovalcev.

V Gradci dne 5. maja 1882.

Ravnateljstvo

c. k. priv. vzajemne zavarovalnice proti ognju
v Gradci.

Dobre sesaljke, vodovlaki ali pumpe.

Faulerjeva
patentna se-
saljka, vodo-
vlak ali pumpa
za vzdigo-
vanje vode,
gnojnice
pripada naj-
boljim, pri

prosto narejenim in najcenejšim pumpam. Prodava se v dvojnej velikosti.

Štev. 1. s cevjo po 60 centimetrov široko v premeru in po 3½ metra visoko ter velja 24 fl.

Štev. 2. ima 75 centimetrov v premeru debelo cev, ki je tudi 3½ metra visoka, pa velja 35 fl. to pa v štacuni v Gradci. Za dobroto se daje poročstvo, namreč, da vzdigne v enej uri po 7000 litrov tekočine.

Anton Körösi,

trgovec z železom v Gradci

2—6

Griesgasse Nr. 10.

Posojilnica v Mariboru

uraduje vsaki torek in soboto.

Hranilne vloge na 5%
obresti in vsakojaka plačila sprejemajo se vsaki uradni dan.

Posojila se dajejo samo v torkih.

Društvena pisarnica
je v Tegetthoffovih ulicah hiš.-št. 9.

5—7

Odbor.

Zahvala in priporočba.

Zabvaljajem se vsem, kateri so me dozdaj z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

Posebno opozorujem č. duhovščino, da izdelujem tudi talarje, birete in kolarje lepo in po prav nizki ceni.

Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

7—12 krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.

Mlin v najem.

Dober mlin s 4. tečaji na obstoječej vodi ob komisijskej cesti, ter daje 2 delavcema noč in dan dela (v Marija-Gradci pri Laškem), se da v najem ali „štant“.

Več pové lastnik Karol Uhlich, veliki posestnik v Marija-Gradci pri Laškem na Štajerskem. Pošta: Tüffer.

3—3